

संयुक्त राष्ट्र संघीय बालअधिकार महासन्धि १९८९ को बालवैनी नेपाली अनुवाद



बालवैनी अनुवाद र गीत/कविता

कृष्णा सुवेदी (भारद्वाज मित्र)

कानुनी सहयोग

सह प्रा. कपिल अर्याल

संयोजक

गोहल दंगल

भाषा सन्पादन

देवराज सापकोटा

डिजाइन

सृजिता अर्याल

चित्रकला

प्रदीप राई

सहयोगीहरू

सुमिता सापकोटा

तोयनाथ तिवारी

अनन्दाहादुर चौधरी

सतिला शिताल

प्राविधिक सल्लाह

अर्जुन नेपाल

छपाइ / प्रकाशन सहयोग

सर्वाधिकार वाइल्ड नेपाल (CN)

2020





सबै बालबालिकालाई हाम्रो

जगत्कार ।



बालअधिकारका बारे तपाईंहरू कतिलाई थाहा होला कतिलाई थाहा नभएको पनि हुनसक्छ । यदी तपाईं बालकलबको सदस्य हुनुहुन्छ भने तपाईंलाई पक्कै पनि संयुक्त राष्ट्रसंघको बालअधिकार महासन्धिको कुरा थाहा होला । बालकलबमा यसबारे धेरै चर्चा हुने गर्छ । यो महासन्धिको संयुक्त राष्ट्रसंघले सन् १९८९ नोभेम्बर २० मा पास गरेको थियो । नेपाल सरकारले पनि यस महासन्धिमा लेखिएका अधिकारहरू बालबालिकासम्म पुऱ्याउने बाचा गरेको छ । यस महासन्धिमा लेखिएका अधिकारका कुराहरू तपाईंहरूलाई सजिलोसँग बुझ्न गाह्रो भएको हुन सक्छ ।



त्यो कुरा तपाईंहरू जस्तै साथीहरूसँग कुराकानी गर्दा हामीलाई थाहा भयो । साँच्चै भन्ने हो भने महासन्धिमा लेखिएका शब्दहरूको अर्थ बुझ्न निकै गाह्रो छ । त्यसैले युनिसेफको सहयोगमा चाइल्ड नेपालले तपाईंहरूले सजिलोसँग बुझ्ने गरी यो महासन्धिको कुराहरूलाई तपाईंहरूलाई सरल भाषामा तयार गरेको छ । त्यतिमात्र होइन, सबै अधिकारसँग मिल्दा चित्रहरू र छोटो गीत, कविता पनि हामिले यो पुस्तिकामा राखेका छौं । पक्कै पनि यो पुस्तिकाले तपाईंहरूलाई महासन्धिमा तोकिए जस्तै बालअधिकार सजिलैसँग बुझ्न सहयोग गर्नेछ । यसबाट बढीभन्दा बढी जानकारी लिनुहोस् हाम्रो शुभकामना । यी पुस्तिका तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने युनिसेफ र बालबालिकासँग सहजीकरण गर्न सहयोग गर्नुहुने कन्सोर्टियम नेपाल प्रति हामी आभारी छौं ।



हामी १८ वर्षभन्दा कम उमेरका छौं,
त्यसैले हामी सबै बालबालिका हौं ।



अठार वर्षमुनिका हामी बालबालिका
सबै बालअधिकार हाम्रो अधिकार

धारा २

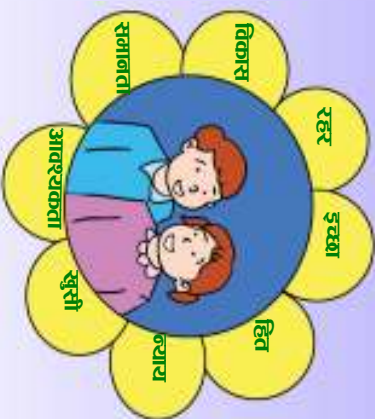
हाम्रा बुवा-आमाको अनि अभिभावकको
जाल, भाखा, धर्म, लिङ्ग, अपाङ्गता र
विचारजस्ता कुराहरूका कारण हामीलाई
भेदभाव गरिने छैन भन्ने कुरा देशले
पक्का गर्नुपर्छ । यस्ता भेदभाव र सजायबाट
संरक्षण पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



भेदभाव जति सबै निराधार
संरक्षण पाउनु हाम्रो अधिकार



सबै व्यक्ति, सामाजिक संस्था, सरकारी कार्यालय र अदालतका जुनसुकै काम र निर्णयहरू गर्दा हाम्रो हितलाई ध्यान दिनुपर्छ र के गर्दा हामीलाई सबभन्दा राम्रो हुन्छ त्यही गर्नुपर्छ ।



बालबालिकाको सर्वोत्तम हित यसैमा हुन्छ सबैको जित



लिनु परे अरुको सहयोग लिएर देशले हाम्रो अधिकारको रक्षा गर्नुपर्छ । यसका लागि देशमा भएका स्रोत साधनको सक्दो उपयोग गर्नुपर्छ ।



लगाजी गर्दै सुरक्षा गर्नु यी हाम्रा अधिकार यसमा हाम्रो सरकार हुन्छ साथै नै जिम्मेवार

धारा ५



हाम्रो अभिभावकका हामीप्रतिकालिमोवासीलाई देशले सम्मान गर्नुपर्छ । हाम्रा अभिभावकले हामीलाई बाटो देखाउन सम्झाई बुझाई गर्नु उहाँहरूको अधिकार हो । बढ्दै गएको हाम्रो क्षमतालाई ध्यान दिँदै अहाउनु, सिकाउनु उहाँहरूको कर्तव्य हो ।



सरकार, बुवा-आमा हाम्रा गुणहरू हाम्रो उमेर क्षमतालाई ध्यान दिनु बरु

धारा ६

बाँच्न र आफ्नो विकास गर्न पाउनु हाम्रो अधिकार हो । यसका लागि देशले बढीभन्दा बढी प्रयास गर्नु पर्दछ ।



खबरदार ! नखोस है बाँच्ने अधिकार साधसाधै विकास हो हाम्रो सरोकार



जन्मको दर्ता गर्नु, नाम राख्न र देशको नागरिक हो भनेर चिनिन पाउनु हाम्रो अधिकार हो । हामीलाई जन्म दिने आमा-बुवा चिन्न पाउनु अनि उनीहरूबाट स्याहार पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



परिचित हुन पाउने अधिकार हाम्रो बालपन सजाउने समाज हो राम्रो



देशले हाम्रो नाम, राष्ट्रियता अनि परिचयको सम्मान गर्नु पर्छ र जोगाडिनुपर्छ । यसमा देशले नचाहिँदो बाधा अवरोध गर्नु हुँदैन ।



पहिचान संरक्षण देशकै हो काम उल्टै छेकबार गर्नु नराम्रो हो जान



परिवारसँ बस्न पाउनु हाम्रो अधिकार हो । हाम्रै परिवारले हेलाँ र दुर्व्यवहार गरेका अवस्थामा बाहेक अरु कारणबाट हामीलाई परिवारबाट अलगयाउन पाइँदैन ।



परिवारमा बस्न पाउनु हाम्रो अधिकार अलगयाउन हुन्न हामीलाई गर्दै दुर्व्यवहार



यादि हामी र हाम्रा बुवा-आमा छुट्टाछुट्टै देशमा बसेका छौँ भने हामीलाई ती देशहरूमा भेटघाट गर्न जाने र उहाँहरूसँग सँगै बस्ने अधिकार छ ।



हामी वारि बाबा-आमा बस्ने देशवारि भेटघाट गर्न बस्न गाछौँ वारिपरि

धारा ११

हामीलाई हाम्रो देशबाट भ्रुक्याई, ललाइ-फकाले
विदेश लैजान पाइँदैन । त्यसरी विदेश
पुन्याइएमा पनि हामीलाई देशले फिर्ता
त्याउन सक्दो प्रयास गर्नुपर्छ ।



बेचबिखन हुनलाई हामी सामान हैनो
भ्रुक्याएर विदेश लगे हामी मान्ने छैनौ



धारा १२

हामीलाई हाम्रा कुरा कुक्कसँगै भन्न
दिनुपर्छ । हाम्रो उमेर र हाम्रा कुरालाई
गहत्त्व दिनुपर्छ ।



हाम्रा कुरा स्वतन्त्र भई भन्न दिनुपर्छ
उमेरसँगै हाम्रा कुरा सुनिदिनुपर्छ

धारा १३

हामीलाई सूचना खोज्ने, सूचना पाउने र पाएका सूचना जानकारीहरूलाई बोल्ने, लेख्ने, चित्र बनाएर र अरु मनपर्ने तरिकाले भन्ने पाउने अधिकार छ । तर यसो गर्दा हामीले अरूलाई हानि-नोक्सानि नपुग्ने गरी गर्नुपर्छ ।



सरोकार हाम्रै हुन्छ हाम्रै सूचना
हाम्रा कुरा बाँड्ने हक हामी बीचमा

धारा १४

हामीलाई हाम्रै किसिमले सोचविचार गर्ने, धर्म मान्ने अधिकार छ । यसका लागि हामीलाई सही बाटो देखाउनु अभिभावकको अधिकार र कर्तव्य दुवै हो ।



विचार छान्ने धर्म मान्ने हाम्रै अधिकार
राम्रो बाटो देखाउनुस् हामीलाई बराबर

धारा १५

संगठन खोलने र शान्तिपूर्ण रूपमा भेला हुने अधिकार हमीलाई छ । हमीले समूह बनाएर सँगै काम गर्दा र भेला हुँदा अरुलाई हानि-नोक्सानि नपुग्ने गरी गर्नुपर्छ ।



समूहमा भेला हुने हाम्रो अधिकार हानि भन्ने पार्ने छैनौं तिमी अधिकार

धारा १६

हामी र हाम्रो परिवारको इज्जतमा, भर्षादामा र व्यक्तिगत कुराहरूमा कसैले पनि नचाहिँदो खोजीनीति र खुलासा गर्न पाउँदैन ।



भर्षादा र हाम्रो इज्जत निजी कुरा हो नचाहिँदो खोजीनीति गर्न को पो हो

धारा १७

रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिका, इन्टरनेटजस्ता सञ्चारमाध्यमबाट हामीले बुझ्नेगरी संसारभरिका सूचना र जानकारीहरू पाउने हाम्रो अधिकार छ । हामी बालबालिकालाई अहित गर्ने कुराहरू प्रचार-प्रसार गरिनु हुँदैन ।



सूचना र जानकारी हाम्रो हक हो
हाम्रो अहित गर्ने कुरा छर्नु हुन्न भो

धारा १८

हाम्रो लालन-पालन र भलो गर्ने पहिलो जिम्मेवारी हाम्रो बुवा-आमा अनि अभिभावकको हुन्छ । हामीहरूको रक्षा र स्याहार होस् भन्नाका लागि देशले हाम्रा अभिभावकलाई सहयोग गर्नुपर्छ ।



हाम्रो भलो, लालन-पालन परिवारले
अभिभावक सघाउने हो सरकारले

धारा 98

हामीलाई हाम्रा अभिभावक वा अरु कसैले गर्ने र गर्नसक्ने नराम्रो व्यवहार, बेवास्ता र हिंसाबाट संरक्षण पाउने अधिकार छ ।



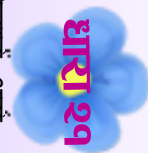
अभिभावक, बुवा-आमा जताबाट हो हिंसाबाट संरक्षण हाम्रो हक हो

धारा २०

हाम्रो आफ्नै परिवार नभएमा देशबाट विशेष संरक्षण र सहयोग पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



अभिभावक छैनन् हाम्रा, ये देशका हौं संरक्षण हाम्रो गर ! नागरिकै हौं



देशभित्र वा विदेशमा हामीलाई धर्म सन्तानका रूपमा लिइएको अवस्थामा के गर्दा हामीलाई राम्रो हुन्छ, देशले त्यो कुरालाई ध्यान दिनुपर्छ ।



धर्म सन्तान बनाएर हामलाई दिँदा दिँदा ध्यान देऊ हाम्रो हित प्रगतिका कुरा



शरणार्थी बालबालिकाले विशेष संरक्षण पाउने अधिकार हुन्छ । उनीहरू बसिरहेको देशका बालबालिका जस्तै बराबर अधिकार पाउनुपर्छ ।



शरणार्थी भनी हामलाई हेर्नाँ नगर यो देश नि हाम्रो हो है हाम्रो सहर

धारा २३

हामीमा कुनै पनि प्रकारको अपाङ्गता भएता पनि सम्मानका साथ बाँच्नका लागि हामीलाई विशेष हेरचाह र सहयोग पाउने अधिकार छ ।



अपाङ्गता हुनु हाम्रो कमजोरी हैन
सहभागी बनाउ हाक्लाई दया माया हैन

धारा २४

निरोगी भएर बाँच्न, राम्रो र भरपर्दो स्वास्थ्य उपचार, शुद्ध पिउने पानी, पोषिलो खाना र स्वच्छ वातावरण पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



स्वस्थ जीवन बाँच्न चाहिने सबै अधिकार
हामीबीच पुऱ्याउँ है हाम्रो अधिकार



धारा १५

हाम्रो हेरचाह, संरक्षण र उपचारका लागि हामीलाई हाम्रो घरबाट अलगगै राखिएको छ भने ती ठाउँहरूमा हामीलाई कस्तो व्यवहार गरिएको छ भन्ने कुरा नियमितरूपमा जाँचिनु पर्छ ।



स्याहार सम्भार हाम्रो गर्दा पर परे घर घरजस्तै व्यवहार हाम्रो अधिकार



धारा १६

सहज जीवन बाँच्न र हाम्रा सबै अधिकारहरू उपयोग गर्न देशबाट सहयोग पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



सहज जीवन बाँच्न चाहिने सबै अधिकार हाम्रा लागि देशको साथ हाम्रै अधिकार



विकासका लागि चाहिने खाना, नाना र खाना पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



राम्रो खाना, राम्रो नाना पक्का घर खाना हाम्रो हक दिलाउने देश नै हो जान

धारा २८

राम्रो शिक्षा पाउनु हामी सबैको समान अधिकार हो । हामी सबैले प्राथमिक तहसम्म सितैमा पढ्न पाउने पर्छ । हामीलाई माथिल्ला तहसम्म पढ्न पाउने अवसर दिनुपर्छ ।



स्तरीय र राम्रो शिक्षा हाम्रो अधिकार देशको जिम्मा सहजमा देऊ अवसर



हामीले पाउने शिक्षा हाम्रो सीप र क्षमता विकास गर्ने अनि अरुको अधिकार र वातावरणको संरक्षणलाई पनि सम्मान गर्ने सिकाउने खातको हुनुपर्छ ।



हात्लाई दिने शिक्षा-दीक्षा राम्रो हुनुपर्छ
वातावरण संरक्षणमा ज्ञान दिनुपर्छ



हामीलाई हाम्रो परिवारमा बोलिने भाषा, धर्म र रीतिरिवाज प्रयोग गर्ने पाउने अधिकार हुन्छ ।



आफ्नै धर्म आफ्नै भाषा आफ्नै संस्कृति
प्रयोग गर्ने अधिकार छ हैन विकृति

धारा 39

हामीलाई खेल्ने, रमाउने र आराम गर्ने अधिकार हुन्छ ।



खेल्छौं हामी रमाउँछौं हामी आराम गर्छौं सबै हाम्रा अधिकार अब हामी बुझ्छौं

धारा 32

हामीलाई जोखिममा पार्ने, पढ्न पाउने मौकाबाट टाढा पार्ने र हाम्रो स्वास्थ्य बिगार्ने खालका काममा लगाउनु हुँदैन ।



खबरदार ! जोखिममा हामलाई नपार पढ्न लेख्न स्वस्थ हुन टाढा नपार

धारा 33

हामीलाई लागु पदार्थ बनाउने, प्रयोग गर्ने, किनबेच गर्नेजस्ता काममा लाग्नुन पाइँदैन । यस्ता कामबाट हामीलाई जोगाउनुपर्छ ।



हाम्रो जीवन बरबाद लाग्नु पदार्थले जोगाइदैन, हामी पनि भोलि ज्ञानी हुने

धारा 38

सबै किसिमका यौन दुर्व्यवहारबाट जोगिन पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



छिछि-छिछि टाढै बस हामी घिन मान्छौं यौन जस्तो कुराबाट हामी टाढै हुन्छौं



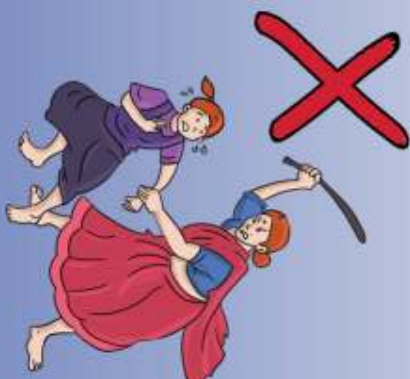
अपहरण र बेचबिखनबाट जोगिन पाउनु
हाम्रो अधिकार हो ।



अपहरण, बेचबिखन कति घिनलाग्दो
अधिकार खोजौं पार्न जीवन आशालाग्दो



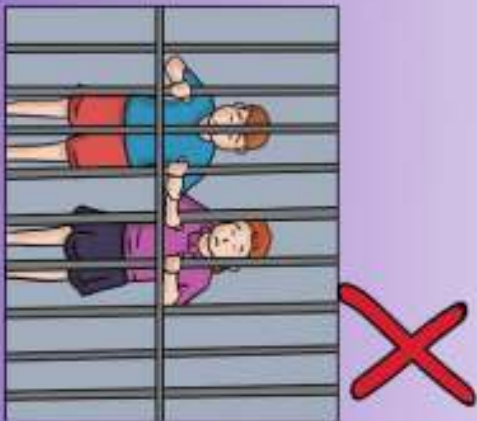
सबै किसिमको शोषण र त्यस्ता
क्रियाकलापहरू जसले हाम्रो कुभलो
हुन्छ र विकासमा बाधा पुऱ्याउँदछ,
त्यसबाट जोगिन पाउनु हाम्रो
अधिकार हो ।



कुभलोका गतिविधि नभाएकै राम्रो
शोषणबाट जोगिइने अधिकार हाम्रो

धारा 37

हामीले कुनै काम बिगारेमा कठोर सजाय दिनु हुदैन । शुनामा ठूला मान्छेसँग भिसाप्टर सँगै राख्नु हुदैन र हामीलाई परिवारसँग भेट्न दिनुपर्छ ।



हाम्रा साना हातले गल्ती हुन सक्दछन् कलिला यी हाम्रा जीवन जेल बस्ने हैनन्



हामी १५ वर्ष नपुगेकालाई सेनामा भर्ना गर्नु हुदैन र लडाइँमा प्रयोग गर्नु हुदैन । यस्तो अवस्थामा स्याहार र संरक्षण पाउनु हाम्रो अधिकार हो ।



हतियार हैन हामी कापी-कलम बोक्छौं स्याहार र मायासँगै ज्ञानि-गुनी बन्छौं

धारा 3८

हेलाँ, दुव्यावहार, शोषण अनल यातनाजरुता कुरुहरुबाट पीडलत हुन पुगेका हामीलाई फेरल इज्जत र खुसीसुँगे समाजमा बरुने वातावरण पाउनु हाओो अथलकार हो ।



हेलाँ, होओो, यातनाले फललएका हामी इज्जतले समाज देऊ भोलल बनुँँ नाभी

धारा 80

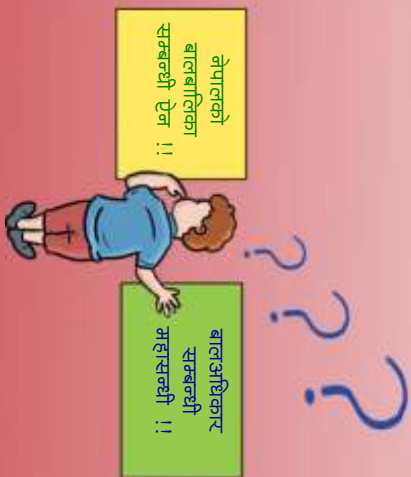
हामीबाट कुनै कानुन भललवलओो भने या कुनै वलज्याई हुन पुगयो भने सुजललसुँग कानुनी सहयोग पाउने हाओो अथलकार हुनुछ ।



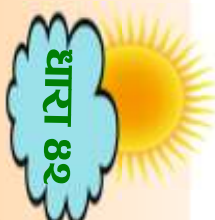
हामीबाट कुनै सानो गलुती हुनसकछ कानुनको सहयोग हाओो पाउनुपर्छ



हाम्रो देशको कानूनमा यो महासन्धिभन्दा अझ राम्रा कुराहरू रहेछन् भने त्यसलाई महत्व दिनुपर्छ र त्यही लागु गर्नुपर्छ ।



हाम्रै देशको कानूनमा भए राम्रा कुरा महासन्धि परै राख खुसी हुन्छौँ सारा



यस महासन्धिमा लेखिएका हाम्रा हक-अधिकारका कुराहरू सबैले बुझ्नेगरी थाहा दिइनुपर्छ ।



हाम्रा हक-अधिकार महासन्धिको राम्रोसँग बुझाउदैऊ हाम्रै हितका

धारा ४३
देखि ५४
सन्तानको संशोधन

यी धाराहरूमा यस महासन्धिको अधिकारहरू कसरी लागू हुन्छन् र लागू भए नभएको जाँचबुझ गर्ने तरिका के-कस्ता हुन्छन्, त्यसका लागि हाम्रो परिवारको, समाज र सरकारको के-के जिम्मेवारीहरू हुन्छन् भन्ने कुराहरू लेखिएको छ ।

